

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

Protokolant sekr. sądowy Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 września 2021 r. w Warszawie

sprawy R. A. i W. B. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) W. B. w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość podstawy wymiaru składek

na skutek odwołania R. A. i W. B. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) W. B. w W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 19 grudnia 2019 r. nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 19 grudnia 2019 r. nr (...), w ten sposób, że stwierdza, że podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne R. A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) W. B. stanowią kwoty wynikające z zawartej przez strony umowy o pracę, natomiast nie stanowi wynagrodzenie otrzymywane z tytułu usług świadczonych w ramach prowadzonej przez R. A. działalności gospodarczej w okresie od czerwca 2014 r. do grudnia 2018 r.

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz W. B. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) W. B. w W. kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Renata Gąsior

UZASADNIENIE

R. A. w dniu 17 stycznia 2020 r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 16 grudnia 2019 r. nr (...) i wniósł o jej uchylenie.

Odwołujący zarzucił organowi rentowemu błąd w ustaleniach faktycznych poprzez nieprawidłowe przyjęcie, że działalność gospodarza pod firmą (...) jest wykonywana pod kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę i finalnie, że prowadzenie tej działalności gospodarczej jest ukrytą formą zatrudnienia, a także naruszenie:

- art. 22 k.p. poprzez nieuprawnione zastosowanie dyspozycji tych przepisów i uznania czynności wykonywanych przez jego firmę za stosunek pracy, mimo skorzystania z dozwolonej przez prawo formy współpracy między przedsiębiorcami, oraz braku spełnienia ustawowych przesłanek tj. kierownictwa pracodawcy (który pozostawał

wyłącznie kontrahentem zamawiającym usługi, jak również braku wytycznych co do czasu czy sposobu wykonania zadania,

- art. 8 ust. 2a w zw. z ust. 6 pkt. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez uznanie, że osoba prowadząca działalność gospodarczą, mimo rozłącznych definicji ustawowych, może być uznana za pracownika, naruszenie art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez określenie podstawy wymiaru składek z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, przychodu przedsiębiorcy z działalności gospodarczej, który nie może być tym samym zakwalifikowany jako pochodzący z umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło,

- art. 68 ust. 1 pkt 1 lit a i c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez bezpodstawne stwierdzenie i ustalenie obowiązku ubezpieczeń społecznych oraz w konsekwencji wymierzenie nienależnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,

- art. 9 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez jego niezastosowanie i uznanie, pomimo uzyskiwania wynagrodzenia ze stosunku pracy powyżej wysokości minimalnej, obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym także z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

W uzasadnieniu swojego stanowiska odwołujący podkreślił, że współpraca z firmą (...) W. B. w W. nie spełniała kryteriów przewidzianych w art. 22 k.p., bowiem nie był zobowiązany do wykonywania czynności osobiście, wykonywane czynności miały charakter nie ciągły, a raczej doraźny i interwencyjny, co do czasu i sposobu wykonywania zadań nie był podporządkowany poleceniom zamawiającego, samodzielnie ponosił ryzyko gospodarcze oraz prawne wykonywanych czynności, w żaden sposób nie był ewidencjonowany czas pracy. Zdaniem odwołującego zaskarżona decyzja jest przejawem skrajnego fiskalizmu i próbą niedozwolonego uzyskania dodatkowych, prawnie nienależnych składek. Swoim działaniem organ rentowy karze odwołującego za to, że zdecydował się na dodatkową aktywność zarobkową poza pracą handlowca w firmie (...) i podważy podleganie oskładkowaniu na zasadach przewidzianych dla wszystkich przedsiębiorców w analogicznej sytuacji faktyczno-prawnej (odwołanie, k. 3 – 8 a.s.).

W. B. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) W. B. w W. w dniu 22 stycznia 2020 r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 16 grudnia 2019 r. nr (...) i wniósł o jej zmianę poprzez orzeczenie, że podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne ubezpieczonego R. A. jako pracownika (...) W. B. nie stanowi wynagrodzenie otrzymywane od (...) W. B. z tytułu usług świadczonych w ramach prowadzonej przez R. A. działalności gospodarczej w okresie od czerwca 2014 r. do grudnia 2018 r. oraz zasądzenie od Organu rentowego na rzecz Odwołującego kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Odwołujący zarzucił zaskarżonej decyzji naruszenie:

- art. 8 ust. 2a u.s.u.s. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na nieuzasadnionym przyjęciu, że za pracownika w rozumieniu tego przepisu rozumie się także osobę wykonującą pracę na rzecz własnego pracodawcy na podstawie umowy zawartej w ramach działalności gospodarczej, podczas gdy z brzmienia przepisu nie można wywieść takiego wniosku oraz, że przepis znajduje zastosowanie w każdym przypadku powiązań cywilnoprawnych pomiędzy pracodawcą a pracownikiem, a tym samym podstawa wymiaru składek obejmuje również wynagrodzenie otrzymywane od pracodawcy z tytułu umowy cywilnoprawnej, podczas gdy taka wykładnia jest sprzeczna z wykładnią celowościową przepisu oraz narusza prawo do swobodnego prowadzenia działalności gospodarczej;

- art. 18 ust. 1, 1a, 2 i art. 20 ust. 1 u.s.u.s. oraz art. 81 ust. 1, 5, 6, art. 79 ust. 1 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w stosunku do wynagrodzenia uzyskanego przez R. A. od firmy (...) z tytułu prowadzonej przez niego pozarolniczej działalności gospodarczej, gdyż nie jest to wynagrodzenie ze stosunku pracowniczego;

- art. 7 w zw. z art. 77 oraz art. 80 k.p.a. poprzez dokonanie przez ZUS błędnych ustaleń faktycznych i niewyjaśnienie wszelkich okoliczności sprawy, m.in. błędne ustalenie, że beneficjentem usług świadczonych przez R. A. była firma (...), podczas gdy faktycznym beneficjentem tych usług były podmioty trzecie; R. A. osobiście musiał wykonywać usługi na rzecz firmy (...), podczas gdy zasady współpracy nie wykluczały możliwości zaangażowania pracowników lub współpracowników; usługi były wykonywane na rzecz firmy (...) pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym i taka forma współpracy ma charakter etatu, a prowadzenie działalności gospodarczej stanowi ukrytą formę zatrudnienia, podczas gdy zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie takich wniosków; nieprzeprowadzenie pełnego postępowania dowodowego, tj. oddalenie istotnych wniosków dowodowych, co spowodowało nieprawidłowe przyjęcie przez ZUS w sposób dowolny, z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów, że w omawianym stanie faktycznym znajduje zastosowanie art. 8 ust. 2a u.s.u.s.;

- art. 89 ust. 4 i 5 u.s.u.s. poprzez przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadków i innych osób objętych decyzjami z pominięciem odwołującego, co wpłynęło na błędne ustalenia faktyczne.

Odwołujący w uzasadnieniu swojego stanowiska podniósł, że (...) to przedsiębiorstwo, które od 25 lat świadczy kompleksową obsługę podmiotów gospodarczych w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów obejmującą m.in. odbiór odpadów wytwarzanych w ramach prowadzenia działalności gospodarczej, komunalnych, budowlanych, remontowych, wielogabarytowych oraz odpadów zielonych. (...) zajmuje się również letnim i zimowym utrzymaniem ciągów komunikacyjnych, np. placów, parkingów, skwerów i chodników oraz świadczy kompleksowe usługi porządkowe, np. sprzątanie terenów otwartych. W celu prowadzenia działalności (...) zatrudnia ok 250 pracowników na podstawie umowy o pracę. Średnie wynagrodzenie w (...) wynosi powyżej wynagrodzenia minimalnego za pracę. Ponadto, (...) korzysta z usług wielu podmiotów, którzy w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej wykonują różnego rodzaju usługi na rzecz (...) (np. usługi sprzątania, odśnieżania, utrzymania terenów zielonych, informatyczne itp.). R. A., tak jak pozostałe cztery osoby objęte decyzją, tj. J. J., R. M., R. U. oraz K. W. (1), są lub były zatrudnione w (...) na podstawie umowy o pracę. R. A. został zatrudniony w (...) od 1 kwietnia 2004 r. na stanowisku kierowcy - ładowacza, natomiast prowadzenie działalności gospodarczej rozpoczął od 1 sierpnia 1990 r. (na 5 lat przed zawarciem umowy o pracę). Przedmiotem jego działalności są m.in. usługi sprzątania. W ramach działalności gospodarczej R. A. świadczył usługi na rzecz (...), których ostatecznym beneficjentem był klient (...) oraz inne osoby. (...) pozyskiwał zlecenia od klientów, które realizował za pomocą działalności gospodarczej R. A., a także J. J., R. M., R. U. oraz K. W. (1), a osoby te otrzymywały umówione wynagrodzenie na podstawie wystawionej faktury VAT. W przypadku gdy jednostka samorządu terytorialnego zleciła (...) uporządkowanie z gałęzi placu budowlanego, to (...) zlecał taką usługę m.in. firmie (...), za co otrzymywał odpowiednie wynagrodzenie. Usługi takie nie mogły być realizowane w ramach stosunku pracowniczego, gdyż rodzaj pracy to wykluczał. Zdaniem odwołującego organ rentowy niewłaściwie zastosował art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, o czym świadczy m.in. okoliczność, że umowy o współpracy zawarte z R. A. spełniają warunki uznania ich za umowy cywilnoprawne zawarte w ramach działalności gospodarczej. Przychód osiągany z umowy o współpracy był kwalifikowany i rozliczany jako przychód z działalności gospodarczej. Ponadto ostatecznym beneficjentem usług świadczonych przez firmę (...) nie był (...), a przede wszystkim jednostki samorządu terytorialnego lub podmioty im podległe. Co więcej współpraca z (...) nie wymagała osobistego zaangażowania R. A. w celu świadczenia usług. Mógł on zatrudniać własnych pracowników lub współpracowników w celu wykonywania usług na rzecz (...), fakt niezatrudniania takich osób nie przesądza jednocześnie o osobistym charakterze usług. R. A. nie był związany zakazem konkurencji z (...), zatem mógł i niejednokrotnie realizował usługi na rzecz innych podmiotów, np. na rzecz (...). Przy wykonywaniu usług (...) nie był podporządkowany co do czasu świadczenia usług ani też nie podlegał służbowo pod (...), gdyż nadzór (...) ograniczał się wyłącznie do odbioru usług i stwierdzeniu, czy zostały one należycie wykonane. (...) zlecał zbieżne usługi na rzecz wielu innych podmiotów, niepowiązanych z (...) stosunkiem pracy co wskazuje, że decyzja zlecenia tego rodzaju usług własnym pracownikom nie była podyktowana chęcią obejścia przepisów prawa pracy czy prawa ubezpieczeniowego ale była wynikiem woli obu stron, zgodnie z zasadami swobody prowadzenia działalności gospodarczej (odwołanie, k. 3-10v. sygn. akt VII U 1396/20).

Zarządzeniem z dnia 13 listopada 2020 r. na podstawie art. 219 k.p.c. - sprawa z odwołania W. B. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) W. B. w W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 16 grudnia 2019 r. sygn. akt VII U 1396/20 została połączona ze sprawą sygn. akt VII U 272/20 celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia (zarządzenie, k. 40 sygn. akt VII U 1396/20).

W odpowiedzi na odwołania **Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.** wniósł o ich oddalenie oraz o zasądzenie od R. A. i odwołującej się spółki na rzecz organu rentowego kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając swe stanowisko organ rentowy wyjaśnił, że zaskarżona decyzja została wydana na skutek ustaleń dokonanych przez Zakład w toku kontroli prowadzonej u płatnika składek. Z akt sprawy wynika, że R. A. zawarł z firmą (...) W. B. umowę o pracę na stanowisko handlowca, umowa ta była kilkakrotnie modyfikowana w ramach porozumie stron. Ponadto R. A. założył działalność gospodarczą, w ramach której świadczył usługi na rzecz płatnika składek. Ubezpieczony w okresie zimowym wykonywał czynności polegające na odśnieżaniu chodników oraz przystanków w dzielnicy P. i W.. W okresie letnim zajmował się utrzymaniem terenów zielonych (odkurzanie liści, grabienie, koszenie). Praca była wykonywana w godzinach popołudniowych, a w okresie zimowym najczęściej w godzinach nocnych, popołudniami oraz w soboty i niedziele. Praca ubezpieczonego odbywała się pod nadzorem zamawiającego. Praca wykonywana w ramach prowadzonej przez odwołującego działalności gospodarczej była świadczona jedynie na rzecz płatnika składek. Dopiero w 2019r. ubezpieczony świadczył pracę także dla innego kontrahenta. Organ rentowy ustalił, że praca świadczona przez R. A. to praca wykonywana na rzecz pracodawcy, pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę. Powyższa forma współpracy niewątpliwie stanowi ukrytą formę zatrudnienia. Organ rentowy powołał się na brzmienie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, zgodnie z którym za pracownika w rozumieniu ustawy rozumie się osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. W ocenie organu rentowego wykonywana praca przez R. A. na rzecz (...) W. B. w zakresie świadczenia usług (sprzątanie terenu) wyczerpywała swoim zakresem dyspozycje definicji stosunku pracy. Zdaniem organu rentowego rzeczywistym beneficjentem pracy ubezpieczonego w ramach prowadzonej działalności gospodarczej był płatnik składek. Wobec tego zaskarżona decyzja w ocenie organu rentowego została wydana w sposób prawidłowy (odpowiedź na odwołania, k. 15 – 16 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. B. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) W. B. z siedzibą w W. od 1 września 1993 r. W ramach działalności firma świadczy usługi z zakresu rekultywacji i pozostałej działalności usługowej związanej z gospodarką odpadami. Usługi są świadczone na rzecz samorządów i innych podmiotów w zakresie odśnieżania i zamywania ulic i chodników, porządkowania terenów otwartych. Szeroki zakres usług świadczonych przez firmę powoduje, że korzysta z usług podwykonawców. Podmioty z którymi firma współpracuje to najczęściej firmy wykonujące usługi mechanicznego odśnieżania ulic, odbierające i gospodarujące odpadami, sprzątające. Pracownicy zatrudniani w (...) W. B. otrzymują wynagrodzenie wyższe niż minimalne (wpis (...), k. 70 a.s., zeznania świadka M. B., k. 103-106 a.s., zeznania świadka K. W. (2), k. 110 - 118 a.s., zeznania świadka I. R., k. 122 – 127 a.s., zeznania świadka P. O., k. 165-166 a.s.).

R. A. ukończył Technikum Mechaniczne i uzyskał tytuł technika mechanika o specjalności naprawa i eksploatacja pojazdów samochodowych. W dniu 1 sierpnia 1990 r. rozpoczął prowadzenie własnej działalności gospodarczej pod nazwą R. A., zajmującą się zbieraniem odpadów innych niż niebezpieczne. Działalność została przez niego zarejestrowana z dniem 29 września 2020 r. (bezsporne, a nadto dowód: świadectwo dojrzałości a.o., zeznania R. A., k. 136-138 a.s.).

W dniu 1 kwietnia 2004 r. R. A. został zatrudniony w (...) W. B. z siedzibą w W. na podstawie umowy o pracę na czas określony do dnia 31 marca 2005 r. w wymiarze pełnego etatu na stanowisku handlowca. W dniu 1 kwietnia 2005 r. strony zawarły kolejną umowę o pracę na czas określony do dnia 30 listopada 2006 r., pozostałe warunki umowy

poza wysokością wynagrodzenia nie uległy zmianie. W dniu 1 grudnia 2006 r. strony zawarły kolejną umowę o pracę na czas nieokreślony pozostałe warunki umowy poza wysokością wynagrodzenia nie uległy zmianie. Porozumieniem zmieniającym z dnia 1 września 2008 r. zmieniono rodzaj wykonywanej pracy z handlowca na kierowcę-ładowacza. Wynagrodzenie R. A. od dnia 1 czerwca 2007 r. wynosiło 1.500 zł brutto, od dnia 1 października 2014 r. wynosiło 1.680,00 zł brutto plus ryczałt z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych w wysokości 200,00 zł brutto, od dnia 1 stycznia 2015 r. wynosiło 1.750,00 zł brutto plus ryczałt z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych w wysokości 200,00 zł brutto, od dnia 1 stycznia 2018 r. wynosiło 2.100,00 zł brutto plus ryczałt z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych w wysokości 300,00 zł brutto, od dnia 1 listopada 2020 r. wynosi 3.850,00 zł brutto plus ryczałt z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych w wysokości 1.000,00 zł brutto. Zdarzało się, że praca była wykonywana przez R. A. w godzinach nadliczbowych. Praca była wykonywana w godzinach 6:00-14:00 od poniedziałku do piątku. R. A. nie był związany zakazem konkurencji z pracodawcą, mógł świadczyć usługi w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej na rzecz innych podmiotów (umowa o pracę z dnia 1 kwietnia 2004 r. – a.o., umowa o pracę z dnia 1 kwietnia 2005 r. – a.o., umowa o pracę z dnia 1 grudnia 2006 r. – a.o., porozumienie zmieniające z dnia 31 maja 2007r. – a.o., porozumienie zmieniające z dnia 1 września 2008 r. – a.o., porozumienie zmieniające z dnia 30 września 2014 r. – a.o., porozumienie zmieniające z dnia 29 grudnia 2017 r. – a.o., aneks do umowy o pracę z dnia 2 listopada 2020 r. – a.o. k. 143 a.s., zeznania R. A., k. 136-138 a.s.).

Do zakresu obowiązków R. A. na stanowisku kierowcy-ładowacza kat. C+E należało sprawdzanie stanu technicznego pojazdów i utrzymywanie ich w czystości, dbanie o powierzony sprzęt, należyte wywiązywanie się ze zleconych kursów, odbieranie odpadów ze wskazanych przez klientów miejsc, wywóz odpadów na składowiska i do zakładów przetwarzania odpadów w Ż., Z., K., M., P. i S., opróżnianie pojemników, zabezpieczenie ładunku podczas jazdy, zabezpieczanie pojemników przed przemieszczaniem się, zabezpieczenie pojazdu i dokumentów przed uszkodzeniem, zniszczeniem, kradzieżą, pilnowanie terminów ważności badań technicznych pojazdu, prowadzenie ewidencji wyjazdów zleconych wg potrzeb pracodawcy. Pracę wykonywał w służbowej odzieży z logo firmy (...), jeżdżąc samochodem S. z przyczepą do przewożenia kontenerów, należącym do pracodawcy. Jeździł do klientów z pustymi kontenerami i odbierał je później oraz wywoził do opróżnienia (zakres czynności pracownika z dnia 1 kwietnia 2004 r. – a.o., zakres czynności pracownika z dnia 1 września 2008 r. – a.o. k. 143 a.s., zeznania świadka M. B., k. 103-106 a.s., zeznania świadka K. W. (2), k. 110 - 118 a.s., zeznania świadka P. O., k. 165-166 a.s., zeznania R. A., k. 136-138 a.s.).

Jednym z kontrahentów (...) W. B. z siedzibą w W. był (...), który w okresie od stycznia 2014 r. do marca 2019 r. zajmował się sprzątaniami i porządkowaniem drzew i trawników, odśnieżaniem ulic i chodników z terenu wskazanego przez (...) W. B. z siedzibą w W. na rzecz zewnętrznych klientów takich jak urzędy dzielnic (...) W.. Usługi były świadczone głównie na terenie dzielnic W. P., (...) po godzinie 14:00 lub w weekendy. Współpraca nie została sformalizowana umową na piśmie, odwołującego i ubezpieczonego obowiązywała jedynie ustna umowa zawarta pomiędzy R. A. a M. B. – żoną W. B.. R. A. wiedział, że firma korzysta z usług podwykonawców i sam zgłosił się do M. B. z ofertą wykonywania przez niego usług jako podwykonawca. (...) W. B. przystała na jego ofertę, ponieważ w tym okresie firma wygrała wiele przetargów na sprzątanie. Firma częściowo podwykonawstwo w zakresie sprzątania zlecała wówczas innym podmiotom. Płatność za usługi świadczone przez firmę (...) następowała po wykonaniu pracy, kwota wynagrodzenia za każde zlecenie była ustalana oddzielnie z uwagi na ich sporadyczną ilość, podstawą do wypłaty wynagrodzenia była faktura, która była akceptowana przez P. O., zapłaty dokonywano raz w miesiącu. P. O. ustalał z R. A. jedynie przedmiot usług, jakie mają zostać przez niego wykonane, czas świadczonych usług nie był ewidencjonowany. R. A. osobiście decydował kiedy wykona usługi, nie istniał nadzór bezpośredni nad świadczonymi przez niego usługami, dla zlecającego liczył się efekt końcowy świadczonych usług. Usługi były wykonywane własnym pojazdem należącym do R. A. bez logo firmy (...) W. B.. R. A. używał własnych narzędzi i posiadał prywatny strój roboczy oraz kamizelkę odblaskową. Brak reklamacji i zastrzeżeń ze strony klientów (...) W. B. był traktowany za prawidłowe wykonanie usługi. Jeżeli usługa nie została wykonana prawidłowo albo wcale, R. A. nie otrzymałby zapłaty, jeżeli została wykonana nieprawidłowo, zapłata została pomniejszona. (...) W. B. nie wymagał od R. A., aby usługa była wykonana przez niego osobiście, nie było to również sprawdzane, czy R. A. wykonywał czynności samodzielnie, czy z pomocą innych osób (zeznania R. A., k. 136-138 a.s., zeznania świadka M. B., k. 103-106 a.s.,

zeznania świadka K. W. (2), k. 110 - 118 a.s., zeznania świadka I. R., k. 122 – 127 a.s., zeznania świadka P. O., k. 165-166 a.s.).

Za wykonane usługi (...) wystawiał faktury VAT, które następnie były opłacane przez (...) W. B. z siedzibą w W.. Faktury VAT wystawione przez R. A. opiewały na kwoty: 5.200,00 zł z 24 czerwca 2014 r., 5.629,34 zł z 24 lipca 2014 r., 6.536,00 zł z 25 sierpnia 2014 r., 4.540,00 zł z 23 września 2014 r., 5.918,67 zł z 23 października 2014 r., 5.337,34 zł z 25 listopada 2014 r., 4.372,00 zł z 23 grudnia 2014 r., 6.514,67 zł z 20 stycznia 2015 r., 7.154,67 zł z 25 lutego 2015 r., 8.637,33 zł z 23 marca 2015 r., 6.514,67 zł z 22 kwietnia 2015 r., 5.670,67 zł z 26 maja 2015 r., 5.798,67 zł z 29 maja 2015 r., 5.966,67 zł z 23 lipca 2015 r., 4.871,88 zł z 31 sierpnia 2015 r., 2.951,64 zł z 28 września 2015 r., 5.580,36 zł z 22 października 2015 r., 5.641,32 zł z 25 listopada 2015 r., 5.982,12 zł z 21 grudnia 2015 r., 9.491,00 zł z 26 stycznia 2016 r., 8.378,66 zł z 26 lutego 2016 r., 6.799,68 zł z 24 marca 2016 r., 7.213,32 zł z 25 kwietnia 2016 r., 3.940,92 zł z 24 maja 2016 r., 3.775,68 zł z 28 czerwca 2016 r., 5.363,28 zł z 29 lipca 2016 r., 2.899,80 zł z 24 sierpnia 2016 r., 5.727,24 zł z 21 września 2016 r., 5.300,64 zł z 27 października 2016 r., 4.229,28 zł z 28 listopada 2016 r., 8.066,52 zł z 15 grudnia 2016 r., 7.999,56 zł z 23 stycznia 2017 r., 9.106,56 zł z 28 lutego 2017 r., 6.011,28 zł z 21 marca 2017 r., 6.396,84 zł z 19 kwietnia 2017 r., 4.841,64 zł z 19 maja 2017 r., 4.554,36 zł z 21 czerwca 2017 r., 5.499,36 zł z 17 lipca 2017 r., 5.333,04 zł z 21 sierpnia 2017 r., 3.628,80 zł z 11 września 2017 r., 6.756,48 zł z 12 października 2017 r., 4.510,08 zł z 13 listopada 2017 r., 8.192,88 zł z 14 grudnia 2017 r., 9.219,96 zł z 22 stycznia 2018 r., 9.681,12 zł z 13 lutego 2018 r., 7.472,52 zł z 13 marca 2018 r., 10.347,48 zł z 15 kwietnia 2018 r., 5.593,32 zł z 16 maja 2018 r., 4.971,24 zł z 13 czerwca 2018 r., 6.814,66 zł z 16 lipca 2018 r., 5.564,00 zł z 13 sierpnia 2018 r., 6.347,16 zł z 11 września 2018 r., 5.947,56 zł z 15 października 2018 r., 5.810,40 zł z 12 listopada 2018 r., 8.219,88 zł z 12 grudnia 2018 r. (faktury VAT za okres od 20 stycznia 2014 r. do marca 2019 r., k. 121-245 akt kontroli ZUS i k. 148 a.s.).

Pismem z dnia 20 maja 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. zawiadomił W. B. o zamiarze wszczęcia kontroli w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania obowiązany jest Zakład, ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacania tych świadczeń oraz dokonywania rozliczeń z tego tytułu, prawidłowości i terminowości opracowywania wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe oraz wystawiania świadczeń lub zgłaszania danych dla celów ubezpieczeń społecznych (zawiadomienie z dnia 20 maja 2019 r., k. 3 akt kontroli ZUS).

W dniu 25 lipca 2019 r. sporządzono protokół kontroli. Zawarto w nim m.in. wnioski dotyczące prawidłowości zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych R. A. i poprawności naliczania składek na ubezpieczenia społeczne za okres od czerwca 2014 r. do grudnia 2018 r. Wydział kontroli ustalił, że płatnik zgłosił R. A. do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu umowy o pracę od 1 kwietnia 2004 r., R. A. jest również zgłoszony do ubezpieczenia zdrowotnego od 1 kwietnia 2004 r. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. R. A. wystawiał faktury VAT z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej dla własnego pracodawcy (...) W. B., który był rzeczywistym i jedynym beneficjentem pracy świadczonej osobiście przez pracownika, wartość faktur wystawionych od czerwca 2014 r. do grudnia 2018 r. powinna stanowić podstawę wymiaru składek łącznie z przychodem ze stosunku pracy, płatnikiem składek od łącznych przychodów powinien być pracodawca (...) W. B.. W związku z tym płatnik składek zobowiązany jest naliczyć składki na ubezpieczenia społeczne za okres od czerwca 2014 r. do grudnia 2018 r. od przychodów uzyskanych w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej (protokół kontroli, akta kontroli ZUS).

Po przeprowadzeniu kontroli oraz w oparciu o jej wyniki Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał w dniu 16 grudnia 2019 r. decyzję nr (...) w której stwierdził, że podstawa wymiaru składek, na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne z tytułu zatrudnienia R. A. na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) W. B. wynosi:

Miesiąc/rok	Podstawa wymiaru składek	Składka na ubezpieczenie zdrowotne	
(...) emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe	Ubezpieczenie zdrowotne		
(...)	6 494,81 zł	5 604,38 zł	504,39 zł
(...)	6 892,35 zł	5 947,41 zł	535,27 zł
(...)	7 731,85 zł	6 671,81 zł	600,46 zł
(...)	5 883,70 zł	5 077,04 zł	456i93 zł
(...)	7 360,25 zł	6 351,16 zł	571,60 zł
(...)	6 821,98 zł	5 886,68 zł	529,80 zł
(...)	5 928,15 zł	5 115,40 zł	460,39 zł
(...)	7 982,10 zł	6 887,76 zł	619,90 zł
(...)	8 574,69 zł	7 399,10 zł-	665,92 zł
(...)	9 947,53 zł	8 583,73 zł	772,54 zł
(...)	7 652,39 zł	6 603,25 zł	594,29 zł
(...)	12 569,76 zł	10 846,44 zł	976,18 zł
(...)	8 525,42 zł	7 356,59 zł	662,09 zł
(...)	6 461,00 zł	5 575,20 zł	501,77 zł
(...)	4 683,00 zł	4 040,96 zł	363,69 zł
(...)	7 557,37 zł	6 521,25 zł	586,91 zł
(...)	7 174,00 zł	6 190,45 zł	557,14 zł

(...)	7 489,00 zł	6 462,25 zł	581,60 zł
(...)	12 044,67 zł	10 393,35 zł	935,40 zł
(...)	9 808,02 zł	8 463,34 zł	761,70'zł
(...)	8 346,00 zł	7 201,76 zł	648,16 zł
(...)	8 830,05 zł	7 619,45 zł	685,75 zł
(...)	5 699,00 zł	4 917,66.zł	442,59 zł
(...)	5 546,00 zł	4 785,64 zł	430,71 zł
(...)	7 433,18 zł	6 414,09 zł	577,27 zł
(...)	4 735,00 zł	4 085,82 zł	367,72 zł
(...)	7 353,00 zł	6 344,90 zł	571,04 zł
(...)	7 879,04 zł	6 798,82 zł	611,89 zł
(...)	5 966,00 zł	5 148,06 zł	463,33 zł
(...)	9 519,00 zł	8 213,94 zł	739,25 zł
(...)	9 101,00 zł	8 376,17 zł	753,86 zł
(...)	11 337,12 zł	9 782,80 zł	880,45 zł
(...)	7 866,00 zł	6 787,57 zł	610,88 zł
(...)	8 223,00 zł	7 095,63 zł	638,61 zł
(...)	6 987,17 zł	6 029,22 zł	542,63 zł
(...)	6 517,00 zł	5 623,51 zł	506,12 zł
(...)	7 392,00 zł	6 378,56 zł	574,07 zł

(...)	8 013,53 zł	6 914,88 zł	622,34 zł
(...)	5 660,00 zł	4 884,01 zł	439,56 zł
(...)	8 556,00 zł	7 382,97 zł	664,47 zł
(...)	7 862,16 zł	6 784,26 zł	610,58 zł
(...)	9 886,00 zł	8 530,63 zł	767,76 zł
(...)	10 937,00 zł	9 437,53 zł	849,38 zł
(...)	12 377,23 zł	10 680,31 zł	961,23 zł
(...)	9 319,00 zł	8 041,36 zł	723,72 zł
(...)	11 981,00 zł	10 338,40 zł	930,46 zł
(...)	8 473,33 zł	7 311,63 zł	658,05 zł
(...)	7 003,00 zł	6 042,89 zł	543,86 zł
(...)	8 709,87 zł	7 515,75 zł	676,42 zł
(...)	7 551,85 zł	6 516,49 zł	586,48 zł
(...)	8 277,00 zł	7 142,21 zł	642,80 zł
(...)	9 507,80 zł	8 204,28 zł	738,39 zł
(...)	7 780,00 zł	6 713,36 zł	604,20 zł
(...)	10 011,00 zł	8 638,49 zł	777,46 zł

W treści uzasadnienia decyzji organ rentowy podniósł, że w toku kontroli płatnik składek nie okazał umowy zawartej pomiędzy (...) W. B., a (...). Organ rentowy wskazał, że R. A. założył działalność gospodarczą realizowaną na rzecz swojego pracodawcy, którym jest płatnik (...) W. B., wobec czego stwierdzono, na podstawie art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, że z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej podlega on obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik, a od łącznych przychodów z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę i z działalności gospodarczej, płatnik składek (...) W. B. zobowiązany jest naliczyć składki

na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne za okres od czerwca 2014 r. do grudnia 2018 r. albowiem odbiorcą usług świadczonych w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej był pracodawca - firma (...) W. B., która była rzeczywistym i jedynym beneficjentem pracy R. A. wykonywanej w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej (decyzja ZUS z dnia 16 grudnia 2019 r., nienumerowane karty a.r.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o zebrany w toku postępowania materiał dowodowy, obejmujący zeznania stron oraz świadków, dokumenty dołączone do akt sprawy, akt rentowych oraz akt kontroli ZUS.

Powołane w stanie faktycznym dowody z dokumentów zostały przez Sąd ocenione jako wiarygodne, gdyż ich treść nie budziła zastrzeżeń i strony ich nie kwestionowały. Również zeznania stron oraz świadków były spójne i korespondowały ze sobą oraz z pozostałym, zebrany w sprawie materiałem dowodowym.

Świadek M. B. oraz P. O. wskazali okoliczności dotyczące współpracy między firmą (...) W. B. a (...), w tym również kwestie związane z formą rozliczania R. A. z wykonanych usług. Z kolei pozostali świadkowie K. W. (2) i I. R. potwierdzili, że osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, po godzinach pracy u płatnika składek wykonywali na jego rzecz usługi w ramach prowadzonych przez nich działalności gospodarczej i wskazali, że taka forma współpracy łączyła także firmę (...) W. B. z (...). Przedstawili oni czynności wykonywane w ramach tej współpracy oraz w ramach umowy o pracę, które różniły się od siebie. Ich relacje były zbieżne i nie budziły wątpliwości, dlatego Sąd dał im wiarę.

Zeznaniom odwołującego R. A. Sąd dał wiarę w całości, bowiem w sposób precyzyjny przedstawił okoliczności dotyczące zawartej z płatnikiem składek umowy o współpracę polegającej na świadczenia usług sprzątnięcia na rzecz klientów (...) W. B., ale również związane z brakiem pracowniczego podporządkowania w tym zakresie, brakiem nadzoru na wykonywanymi usługami, korzystaniem z własnego sprzętu, narzędzi i odzieży, bowiem okoliczności te zostały potwierdzone również w zeznaniach świadków M. B. i P. O., były ponadto spójne i logiczne, a zatem nie budziły wątpliwości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania R. A. i (...) W. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. z dnia 16 grudnia 2019 r. nr (...) były zasadne.

Kwestią sporną w rozpatrywanej sprawie było rozstrzygnięcie, czy trafne jest stanowisko organu rentowego, że przychód osiągnięty przez ubezpieczonego R. A. w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej z tytułu wykonywania usług na podstawie umowy o współpracę zawartej z R. A. stanowi dla (...) W. B. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalno – rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne za okresy i w kwotach szczegółowo opisanych w kontrolowanej decyzji. Aby tę kwestię rozstrzygnąć, należało dokonać szczegółowej wykładni przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 423 z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą systemową” lub „u.s.u.s.”. Najistotniejszy z przepisów, którego interpretacja jest w sprawie kluczowa, to art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Stanowi on, że za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

W literaturze i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że zacytowany przepis rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych. Został on wprowadzony do porządku prawnego od dnia 30 grudnia 1999 r., a poprzedzał go art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 19 grudnia 1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (tekst jedn.: Dz. U. z 1995r., Nr 65, poz. 333 ze zm.) mówiący o tym, że dochód z tytułu wykonywania umowy zawartej ze zleceniodawcą, u którego osoba wykonująca umowę jest równocześnie pracownikiem, traktuje się w zakresie ubezpieczeń społecznych jako wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia, niezależnie od okresu, na który umowa była zawarta oraz wymiaru czasu pracy w ramach stosunku pracy. W tamtym stanie prawnym Sąd Najwyższy traktował dodatkowe umowy zawierane z pracownikami zatrudnionymi w pełnym wymiarze czasu pracy, przewidujące wykonywanie po godzinach pracy tego samego rodzaju, co określony w umowie o pracę,

jako umowy uzupełniającej umowę o pracę z konsekwencją łącznego traktowania przychodów jako podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 1994 r., I PZP 13/94, OSNAPiUS 1994/3/39).

Organ rentowy w zaskarżonej decyzji powołał się również m.in. na przepis art. 42 § 2 k.p., który jego zdaniem ma zastosowanie w tym przypadku, bowiem jego zdaniem art. 8 ust. 2a ustawy systemowej dotyczy z reguły takiej pracy wykonywanej na podstawie umowy cywilnoprawnej na rzecz pracodawcy, która mogłaby być świadczona przez jej wykonawcę w ramach stosunku pracy z tym pracodawcą z tym, że musiałby on wówczas przestrzegać przepisów o godzinach nadliczbowych, powierzeniu pracownikowi do wykonania pracy innej, niż umówiona (art. 42 § 4 k.p.) i innych ograniczeń i obciążeń wynikających z przepisów prawa pracy. Dlatego też zdaniem organu rentowego przesłanką zastosowania art. 8 ust. 2a jest wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy, z którym ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy.

Z powyższym stanowiskiem organu rentowego Sąd nie zgodził się. W ocenie Sądu Okręgowego w tym przypadku przepisy art. 8 ust. 2a ustawy systemowej oraz art. 42 § 4 k.p. nie znajdują zastosowania z poniższych przyczyn.

Z ustaleń faktycznych wynika, że R. A. w okresach objętych zaskarżoną decyzją od czerwca 2014 r. do grudnia 2018 r. pozostawał w zatrudnieniu na podstawie ważnych umów o pracę w (...) W. B. oraz bezspornym jest, że realizował przedmiotowy stosunek pracy. Z tytułu kolejno zawieranych z płatnikiem składek umów o pracę R. A. otrzymywał wynagrodzenie wyższe od minimalnego. Wynagrodzenie od dnia 1 czerwca 2007 r. wynosiło 1.500 zł brutto, od dnia 1 października 2014 r. wynosiło 1.680,00 zł brutto plus ryczałt z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych w wysokości 200,00 zł brutto, od dnia 1 stycznia 2015 r. wynosiło 1.750,00 zł brutto plus ryczałt z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych w wysokości 200,00 zł brutto, od dnia 1 stycznia 2018 r. wynosiło 2.100,00 zł brutto plus ryczałt z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych w wysokości 300,00 zł brutto, od dnia 1 listopada 2020 r. wynosi 3.850,00 zł brutto plus ryczałt z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych w wysokości 1.000,00 zł brutto. W ramach stosunku pracy R. A. pracował na stanowisku kierowcy-ładowacza kat. C+E. Do jego obowiązków należało sprawdzanie stanu technicznego pojazdów i utrzymywanie ich w czystości, należyte wywiązywanie się ze zleconych kursów, obsługa punktów śmietnikowych, opróżnianie kontenerów, sprzątanie placu, recycling odpadów, załadunek i wyładunek odpadów stałych, transport odpadów na składowiska w Ż., Z., K., M., P. i S.. Pracę wykonywał w służbowej odzieży z logo firmy (...), jeżdżąc samochodem S. z przyczepą do przewożenia kontenerów, należącym do pracodawcy. Jeździł do klientów z pustymi kontenerami i później je odbierał oraz wywoził do opróżnienia. Praca była wykonywana w godzinach 6:00-14:00 od poniedziałku do piątku. Bezsporna jest zatem okoliczność, że R. A. realizował stosunek pracy i podlegał w tym okresie obowiązkowym ubezpieczeniom z tego tytułu.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych na skutek przeprowadzonych kontroli ustalił, że oprócz zawartej umowy o pracę R. A. wykonywał w ramach swojej działalności gospodarczej pracę na rzecz (...) W. B.. Kwestionując powyższe stanowisko odwołujący (...) W. B. wskazał, że nie był wyłącznym beneficjentem usług świadczonych przez R. A. w ramach działalności gospodarczej. Odwołujący był bowiem jedynie pośrednikiem, a ubezpieczony był podwykonawcą zleceń, które (...) W. B. uzyskiwał w drodze przetargów. Odwołujący wskazywał, że beneficjentami usług świadczonych przez R. A. w rzeczywistości byli klienci (...) W. B. – głównie urzędy dzielnic (...) W.. W związku z powyższym rozpoznając przedmiotową sprawę Sąd – przy uwzględnieniu wskazanych regulacji prawnych – analizował, czy organ rentowy prawidłowo uwzględnił do podstawy wymiaru składek R. A. jako pracownika (...) W. B., przychód uzyskiwany przez niego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdził stanowisko strony odwołującej się, a mianowicie, że R. A., jako pracownik (...) W. B. w okresie od czerwca 2014 r. do grudnia 2018 r. wykonując równolegle usługi na podstawie umowy o współpracę zawartej z (...) W. B., nie świadczył wszystkich czynności wyłącznie na rzecz pracodawcy. Ze złożonych zeznań jasno wynika, że beneficjentami czynności wykonywanych przez R. A. polegających na sprzątanii i porządkowaniu drzew i trawników, odśnieżaniu ulic i chodników były urzędy dzielnic (...) W.: W. P., (...). Ubezpieczony świadczył swoje usługi po godzinie 14:00 lub w weekendy, a więc poza godzinami pracy w (...) W. B.. Firma częściowo podwykonawstwo w zakresie sprzątanii zlecała innym podmiotom, ponieważ w spornym

okresie wygrała wiele przetargów na sprzątanie. R. A. wiedział o tym i sam zgłosił się do M. B. z ofertą wykonywania przez niego usług jako podwykonawca. Odbiorcą pracy wykonanej przez ubezpieczonego nie był (...) W. B.. Nikt z firmy nie sprawdzał, czy usługa została wykonana prawidłowo, nikt też nie kontrolował kiedy i przez kogo zlecenie zostało wykonane. Płatność za usługi świadczone przez firmę (...) następowała po wykonaniu pracy i odebraniu jej przez zlecającego, kwota wynagrodzenia za każde zlecenie była ustalana oddzielnie z uwagi na ich sporadyczną ilość. Podstawą do wypłaty wynagrodzenia była faktura, która była akceptowana przez P. O., zapłaty dokonywano raz w miesiącu. P. O. ustalał z R. A. jedynie przedmiot usług, jakie mają zostać przez niego wykonane, czas świadczonych usług nie był ewidencjonowany. R. A. osobiście decydował, kiedy wykona usługi, nie istniał nadzór bezpośredni nad świadczonymi przez niego usługami, dla zlecającego liczył się efekt końcowy świadczonych usług. R. A. używał własnych narzędzi i posiadał prywatny strój roboczy oraz kamizelkę odblaskową. Brak reklamacji i zastrzeżeń ze strony urzędów dzielnic był traktowany za prawidłowe wykonanie usługi. Jeżeli usługa nie zostałaby wykonana prawidłowo albo wcale, R. A. nie otrzymałby zapłaty, jeżeli zostałaby wykonana nieprawidłowo, zapłata zostałaby pomniejszona. (...) W. B. nie wymagał od R. A., aby usługa była wykonana przez niego osobiście, nie było to również sprawdzane, czy R. A. wykonywał czynności samodzielnie, czy z pomocą innych osób. Istotną okoliczność stanowił fakt, że to firma (...) W. B. brała udział w przetargach, gdyż miała ku temu odpowiednie możliwości oraz zaplecze. Takich możliwości nie posiadał z kolei R. A.. Skoro bowiem firma (...) W. B. posiadała wiele zleceń na usługi sprzątania i nie była w stanie wykonać wszystkich za pomocą zatrudnianych pracowników posiłkowałą się w ich wykonaniu podwykonawcami. Jednym z takich podwykonawców był właśnie R. A., który sam zaproponował swoje usługi. Niewątpliwym jest więc, że w tym przypadku R. A. był podwykonawcą umów zawieranych z klientami przez firmę (...) W. B., lecz ich odbiorcą byli w istocie klienci, czyli urzędy dzielnic (...) W., na terenie których ubezpieczony świadczył swoje usługi. Okoliczności te zdaniem Sądu Okręgowego nie wypełniały więc hipotezy art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, nie uprawnione bowiem było stwierdzenie, że R. A. wykonując pracę na podstawie umowy współpracy zawartej z (...) W. B. świadczył pracę wyłącznie na rzecz swojego macierzystego pracodawcy.

Przed wszystkim zakres usług świadczonych na rzecz urzędów dzielnic W. P. i (...), był odmienny i polegał na wykonywaniu zupełnie innych czynności. Ubezpieczony w ramach prowadzonej działalności gospodarczej świadczył usługi sprzątania i porządkowania drzew i trawników, odśnieżania ulic i chodników. Z kolei w ramach umowy o pracę na stanowisku kierowcy-ładowacza kat. C+E należało do niego głównie dostarczanie i odbieranie kontenerów, a także odbieranie odpadów i ich wywóz na składowiska i do zakładów przetwarzania odpadów w Ż., Z., K., M., P. i S.. Ponadto wynagrodzenie było wypłacane osobno z tytułu umowy o pracę jak i z tytułu świadczonych usług. Współpraca różniła się przede wszystkim tym, że za wykonane usługi sprzątania i porządkowania terenów dzielnic W. P. i (...) ubezpieczony nie otrzymywał stałego wynagrodzenia, różniło się ono w zależności od zakresu wykonywanych przez niego prac, było ustalane indywidualnie dla każdego zlecenia oraz było wypłacane dopiero po zakończeniu wszystkich umówionych prac. Odwołujący wówczas wystawiał fakturę VAT, która była sprawdzana i akceptowana przez P. O., dopiero wówczas otrzymywał zapłatę za wykonane usługi. To potwierdza również, że w tym przypadku R. A. nie był traktowany jako pracownik.

Ustawodawca zastrzegł w przepisie art. 22 § 1 k.p., że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy, przy czym nie zdefiniował tej cechy zatrudnienia. W literaturze przedmiotu wyinterpretowano, że kierownictwo pracodawcy przejawia się w poleceniach, podporządkowaniu organizacyjnym oraz podporządkowaniu represywnym i dystrybucywnym. Nie jest jednak jasne, czy wszystkie przejawy kierownictwa pracodawcy muszą występować jednocześnie i z pełnym nasileniem. Zmieniające się warunki i potrzeby świadczenia pracy zrodziły dylemat. Sprowadza się on do pytania, czy niewystępowanie w trakcie zatrudnienia (lub występowanie w ograniczonym rozmiarze) poleceń podmiotu zatrudniającego, jak również pozostałych cech kierownictwa, pozwala na uznanie istnienia stosunku pracy. Wydaje się, że odpowiedzią orzecznictwa jest konstrukcja podporządkowania autonomicznego. Sąd Najwyższy przyjął, że podporządkowanie pracownika (art. 22 § 1 k.p.) może polegać na określeniu przez pracodawcę czasu pracy i wyznaczeniu zadań, natomiast co do sposobu ich realizacji pracownik ma pewien zakres swobody (wyrok SN z dnia 7 września 1999 r., I PKN 277/99, OSNAPiUS 2001 Nr 1, poz. 18; wyrok SN z dnia 4 kwietnia 2002 r., I PKN 776/00 OSNP 2004 Nr 6, poz. 94.). Do koncepcji tej nawiązywał Sąd Najwyższy

również w późniejszych orzeczeniach (wyrok SN z dnia 7 marca 2006 r., I PK 146/05, OSNP 2007, nr 5-6, poz. 67, postanowienie SN z dnia 11 października 2007 r., III UK 70/07, OSNP 2008, nr 23-24, poz. 366).

Konstatacja ta jest ważna, gdy założy się, że praca pod kierownictwem – w myśl art. 22 § 1 k.p., jest jedną z najważniejszych cech w procesie typizacji charakteru stosunku prawnego łączącego strony (wyrok SN z dnia 20 marca 1965 r., III PU 28/64, OSNCP 1965, Nr 9, poz. 157).

Analiza zgromadzonego materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że w rozpatrywanej sprawie nie zostały stwierdzone omówione powyżej elementy, świadczące o tym, że ubezpieczony wykonywał prace polegające na sprzątaniu i porządkowaniu terenów dzielnic W. P. i (...) na podstawie umowy o pracę i że łączył go w tym zakresie z płatnikiem składek stosunek pracy. Materiał dowodowy nie potwierdza, aby płatnik kierował pracą ubezpieczonego, w szczególności, aby zakreślał konkretne terminy wykonania poszczególnych zadań. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika także, aby polecenia co do bieżącego wykonywania usług były wydawane przez odwołującego. Reasumując dowody zaoferowane w trakcie postępowania przez strony, nie pozwalają w ocenie Sądu na przyjęcie, że ubezpieczony pracował według modelu podporządkowania autonomicznego.

Sąd Okręgowy zważył, że zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10, to jest m.in. osoby prowadzące - jak ubezpieczony - pozarolniczą działalność gospodarczą. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy systemowej pracownicy spełniający jednocześnie warunki do objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym i wypadkowym z innych tytułów, są obejmowani ubezpieczeniami tylko ze tytułu stosunku pracy. Przepis ten wprowadza prymat ubezpieczenia pracowniczego. Stosownie jednak do art. 9 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych prymat ten jest znoszony w sytuacji gdy podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy jest w przeliczeniu na okres miesiąca niższa niż minimalne wynagrodzenie. Wówczas ubezpieczony podlega również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z innych tytułów. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 lutego 2013 r. (I UK 484/12, LEX nr 1400088) wskazał, że jeżeli pracownik podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym na podstawie ważnego stosunku pracy, którego elementem jest wynagrodzenie w wysokości, co najmniej minimalnego wynagrodzenia w przeliczeniu na okres jednego miesiąca i praca ta jest wykonywana, co nakłada na pracodawcę obowiązek wypłaty za nią uzgodnionego wynagrodzenia, należy uznać, że pracownik ten nie podlega również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów na podstawie art. 9 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Przepis art. 9 ust. 1a wchodzi w skład art. 9 u.s.u.s., który reguluje generalnie instytucję zbiegu tytułów objęcia ubezpieczeniem społecznym i określa w jaki sposób taki zbieg przekłada się na zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym z każdego z tytułów.

Ze zbiegiem tytułów ubezpieczenia mamy do czynienia wtedy, gdy jedna osoba wykonuje kilka rodzajów działalności, z którymi wiąże się obowiązek ubezpieczenia społecznego (art. 6 u.s.u.s.). W doktrynie tytuły obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego i rentowych zostały podzielone na dwie kategorie – „tytuły bezwzględne” i „tytuły ogólne”, a różnica pomiędzy nimi polega na tym, że w pierwszym przypadku nigdy nie może dojść do zwolnienia z obowiązku ubezpieczenia, a w drugim istnieje taka możliwość, a ubezpieczenie może mieć ewentualnie charakter dobrowolny (por. I. Jędrasik-Jankowska: Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego, t. 1-2, Warszawa 2009, s. 99). Do tytułów bezwzględnych należą tytuły ubezpieczenia wymienione w art. 9 ust. 1 u.s.u.s., a więc te, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3, 10, 18a, 20 i 21 u.s.u.s. Pozostałe tytuły ubezpieczenia, niewymienione w tym przepisie, są kwalifikowane jako ogólne tytuły ubezpieczenia. Z art. 9 ust. 1 u.s.u.s. wynika zasada, że w przypadku zbiegu u danej osoby kilku tytułów bezwzględnych ubezpieczenia dochodzi do kumulacji obowiązków ubezpieczenia z tych tytułów, co oznacza powstanie obowiązku odprowadzania składek od każdej z tych działalności zarobkowych. W sytuacji natomiast zbiegu tytułu bezwzględnego z tytułem ogólnym obowiązek ubezpieczenia powstaje co do zasady tylko z tytułu bezwzględnego. Zasada ta nie ma jednak charakteru bezwarunkowego. Odstępstwo od powyższej zasady (art. 9 ust. 1 u.s.u.s.) wprowadza bowiem art. 9 ust. 1a u.s.u.s., zgodnie z którym ubezpieczeni, których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy, członkostwa w spółdzielni, służby, pobierania

świadczenia szkoleniowego, świadczenia socjalnego, zasiłku socjalnego lub wynagrodzenia przysługującego w okresie korzystania ze świadczenia górniczego lub w okresie korzystania ze stypendium na przekwalifikowanie w przeliczeniu na okres miesiąca jest niższa od określonej w art. 18 ust. 4 pkt 5a, podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów.

Zdaniem Sądu Najwyższego, ustawodawca, posługując się w art. 9 ust. 1a u.s.u.s. pojęciem „podstawy wymiaru składek” posługuje się nim w innym znaczeniu niż w art. 18 ust. 1 u.s.u.s. Biorąc pod uwagę odrębność instytucji uregulowanych w art. 9 ust. 1a oraz w art. 18 ust. 1 u.s.u.s. należy uznać, że ustawodawca nadaje temu pojęciu w tych przepisach różną treść normatywną. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że art. 9 ust. 1a został umieszczony w Rozdziale drugim zatytułowanym „Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym” ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który jak sam tytuł wskazuje reguluje zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym (art. 2 ust. 1 pkt 1 u.s.u.s.). Zasady ustalania składek na ubezpieczenie społeczne (w tym podstaw ich wymiaru) (art. 2 ust. 1 pkt 2 u.s.u.s.) zostały odrębnie uregulowane w Rozdziale trzecim tej ustawy. Należy podkreślić, że czym innym jest podleganie ubezpieczeniom społecznym, a czym innym ustalanie wysokości składek ubezpieczeniowych i związane z tym ustalenie podstawy ich wymiaru. Dopiero stwierdzenie podlegania ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu i rentowym na zasadach określonych w Rozdziale drugim ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rodzi prawo do ustalenia składek na te ubezpieczenia. Przyjęcie zatem, że o podleganiu ubezpieczeniom społecznym z innych tytułów (obok podlegania ubezpieczeniom społecznym z bezwzględno tytułu ubezpieczenia) w rozumieniu art. 9 ust. 1a u.s.u.s. decyduje podstawa wymiaru interpretowana jako przychód w rozumieniu art. 18 ust. 1 w związku z art. 4 pkt 9 u.s.u.s., prowadzi do odwrócenia kolejności powyższego procesu, co z uwagi na charakter instytucji art. 9 ust. 1a u.s.u.s. nie zasługuje na aprobatę. Dokonując wykładni art. 9 ust. 1a u.s.u.s., nie można z pewnością pominąć bezwzględnie obowiązujących norm prawa pracy gwarantujących ochronę pracowniczego wynagrodzenia za pracę należnego za pracę wykonaną (art. 80 zdanie pierwsze k.p.). Zgodnie z art. 84 k.p. pracownik nie może zrzec się prawa do wynagrodzenia ani przenieść tego prawa na inną osobę. Stosownie do art. 85 § 1 i 2 k.p. wypłaty wynagrodzenia za pracę dokonuje się co najmniej raz w miesiącu, w stałym i ustalonym z góry terminie. Wynagrodzenie za pracę płatne raz w miesiącu wypłaca się z dołu, niezwłocznie po ustaleniu jego pełnej wysokości, nie później jednak niż w ciągu pierwszych 10 dni następnego miesiąca kalendarzowego. Zgodnie natomiast z art. 86 § 1-3 k.p. pracodawca obowiązany jest wypłacać wynagrodzenie w miejscu, terminie i czasie określonych w regulaminie pracy lub w innych przepisach prawa pracy. Wypłaty wynagrodzenia dokonuje się w formie pieniężnej; częściowe spełnienie wynagrodzenia w innej formie niż pieniężna jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy przewidują to ustawowe przepisy prawa pracy lub układ zbiorowy pracy. Obowiązek wypłacenia wynagrodzenia może być spełniony w inny sposób niż do rąk pracownika, jeżeli tak stanowi układ zbiorowy pracy lub pracownik uprzednio wyrazi na to zgodę na piśmie. Należy również podkreślić, że niewypłacenie wynagrodzenia w terminie oraz jego bezpodstawne obniżenie stanowią wykroczenia przeciwko prawom pracownika (art. 282 § 1 pkt 1 k.p.), mogą również stanowić podstawę odpowiedzialności karnej na podstawie art. 218 k.k. Ustawodawca, stanowiąc normę art. 9 ust. 1a u.s.u.s., nie miał zamiaru obciążyć pracownika wykonującego pracę w ramach ważnie zawartego stosunku pracy dodatkowym poważnym zobowiązaniem o charakterze fiskalnym - jakim jest niewątpliwie obowiązek zapłaty składek ubezpieczeniowych z tytułu objęcia dodatkowo z mocy prawa innym tytułem ubezpieczenia. Nie można uznać za zgodną z tą zasadą sytuacji objęcia przez organ rentowy pracownika - realizującego obowiązki pracownicze w ramach ważnej umowy o pracę za ustalonym wynagrodzeniem w wysokości wyższej niż minimalne wynagrodzenie, pozostającego w przekonaniu, że w świetle prawa ubezpieczeń społecznych podlega ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu (art. 9 ust. 1 u.s.u.s.) - ex lege ubezpieczeniem społecznym z innego jeszcze tytułu, co rodzi po jego stronie dodatkowe konkretne obciążenie fiskalne w postaci składek. Należy w tym miejscu zwrócić uwagę, że dodatkowa działalność zarobkowa osób pozostających w stosunku pracy w postaci pozarolniczej działalności realizowana jest poza czasem pracy.

Sąd Okręgowy podzielił wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 lutego 2013 r. pogląd Sądu Najwyższego (I UK 484/12, LEX nr 1400088) zgodnie z którym, należy rozdzielić samą instytucję podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu i rentowym od instytucji następczego ustalania wysokości składek oraz ich podstawy wymiaru. Wykładnia systemowa, funkcjonalna i celowościowa art. 9 ust. 1a u.s.u.s. (ze

szczególnym uwzględnieniem reguł słuszności, in dubio pro tributario, konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawnego) prowadzi do wniosku, że pojęcie „podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe” użyte w art. 9 ust. 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych należy rozumieć jako wynagrodzenie za pracę wynikające z treści stosunku pracy, a nie jako przychód zdefiniowany w art. 4 pkt 9 tej ustawy. Jeżeli zatem pracownik podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym na podstawie ważnego stosunku pracy (art. 9 ust. 1 u.s.u.s.), którego elementem jest wynagrodzenie w wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia w przeliczeniu na okres jednego miesiąca i praca ta jest wykonywana, co nakłada na pracodawcę obowiązek wypłaty za nią uzgodnionego wynagrodzenia, to należy uznać, że pracownik ten nie podlega również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów na podstawie art. 9 ust. 1a u.s.u.s.

Przekładając rozważania na stan faktyczny niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że stosunek pracy łączący R. A. z (...) W. B. stanowi niewątpliwie bezwzględny tytuł ubezpieczenia (art. 9 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 u.s.u.s.), mający pierwszeństwo przed tytułem ogólnym ubezpieczenia jakim jest prowadzenie przez ubezpieczonego pozarolniczej działalności (art. 6 ust. 1 pkt 5 u.s.u.s.). Zatem ubezpieczony z racji pozostawania w przedmiotowym stosunku pracy w okresie objętym zaskarżoną decyzją z mocy prawa podlegał ubezpieczeniom społecznym jako pracownik z tego stosunku (art. 9 ust. 1 u.s.u.s.). Posiadał zatem status ubezpieczonego z tego tytułu. Wynika to z przepisów art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 i 2a i art. 13 pkt 1 u.s.u.s. W sytuacji zatem ustalenie, że zgodnie z umową o pracę wynagrodzenie ubezpieczonego w spornym okresie wynosiło co najmniej minimalne wynagrodzenie obowiązujące w tym okresie, należy uznać, że nie podlegał on obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów na podstawie art. 9 ust. 1a u.s.u.s. Tym samym regulacja przewidziana w art. 8 ust. 2a u.s.u.s. nie znajdowała zastosowania w tym przypadku. W konsekwencji nie było podstaw, by zgodnie z art. 18 ust. 1 i 1a u.s.u.s. do podstawy wymiaru składek z tytułu zatrudnienia w (...) W. B. zaliczyć przychód uzyskany przez R. A. z tytułu prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Rozstrzygając natomiast o podstawie wymiaru składek R. A. Sąd uwzględnił wyłącznie kwoty otrzymywane przez niego na podstawie ważnego stosunku pracy wynikające z zawartej z (...) W. B. umowy o pracę.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, o czym orzekł w pkt 1 sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy orzekł w pkt 2 sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265), zasądając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz W. B. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) W. B. kwotę 180,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Renata Gąsior